D·N
18/5 1947

Ryska avtalets andra fas

Debattläget i den ryska avtalsfrågan just nu är av stort principiellt och politiskt intresse. Sedan avtalet mellan den svenska och den ryska staten avslutats förs förhandlingar om den svenska industrins leveranser inom avtalets ram. Parter i dessa förhandlingar är svenska industrimän och representanter för den ryska staten, dvs. å ena sidan enskilda personer, å den andra regeringsdelegerar. Situationen är ny i svensk politik, eftersom dessa helt privata förhandlingar för sig om fullgörandet av förpliktelser som den svenska staten i princip åtagit sig.

I detta stadium har den ryska pressen, som enligt den totalitära ordningens grundsatser står till statsledningens förfogande, ingripit för att stödja de ryska kraven. De svenska företagarna angripas såsom ovilliga att utföra de prestationer den svenska staten för deras räkning utlovat, kränkande beskyllningar riktas mot den part med vilken de ryska delegaterna för tillfället förhandlar. Dessa ryska angrepp återges med gillande eller i varje fall utan reservationer inte blott i den kommunistiska pressen, som sakligt har karaktären av ett annex till den ryska propagandaapparaten, utan också i socialdemokratiska tidningar. På detta sätt skall den allmänna opinionen även i Sverige påverkas till förmån för de ryska kraven och till nackdel för de svenska förhandlarna. En fortsättning av de påtryckningar på industrin som försiggick avslutande han sålunda säkerställas.

I Sverige är debattmöjligheterna på denna punkt högst begränsade. Den press som icke oförbehållsamt ansluter sig till de ryska synpunkterna kan visserligen beräda plats för de svar på beskyllningar från rysk sida som avges av svenska företagare och därigenom i någon mån söka värja allmänt svenska intressen. Men den kan icke göra någon självständig insats. Ty de svensk-ryska förhandlingarna är hemliga, och denna sekretess gäller även eventuella ingrepp i dessa förhandlingar från den svenska regeringens sida. Den ryska pressen begagnas som ett även i Sverige verksamt instrument för främjande av ryska ståndpunkter, den kan på statsledningens order tala öppet — vilket icke är detsamma som att tala sanning — medan den svenska pressen inför mörkläggningen av förhandlingar och regeringsingripanden helt ställs i efterband. Att diktatur råder i Ryssland och demokrati i Sverige leder till det paradoxala resultatet att den svenska pressen av brist på informationer måste tiga medan den ryska presen stormar.

Till försvar för detta fantastiska läge har anförts att svenska affärsförhandlingar, vare sig de skötes av enskilda eller av statliga verk, självfallet är omgivna av sekretess. I och för sig är detta fullkomligt riktigt. Men det är just därför så egendomliga konsekvenser uppstår då förhandlingarna förs med en totalitär stat.

Den nuvarande situationen står i skarpaste kontrast till de påståenden och förutsägelser som före det ryska avtalets undertecknande gjordes på socialdemokratiskt håll. Då framhölls att avtalet skulle leda till det bästa förhållande mellan Sverige och Ryssland: nu angriper ryssarna med ytterlig hätskhet sina svenska medförhandlare och stödjes härvid av den svenska press som är lika välvillig mot ryska synpunkter som fientlig mot de svenska företag vilka skall se till att avtalet effektueras. Då påstods att avtalet fullgörande icke skulle möta några svårigheter; nu inser alla att man icke producerar på kredit för 1.000 miljoner till ett annat land utan att den egna konsumtionen och den betalda exporten till utlandet måste minskas. Då påstods Sveriges försörjningsläge vara lysande; nu har vi inget regelering eller importförbud i fråga om en mängd viktiga varor och ser oss om efter lån utomlands. De utlandsden som gjordes i saken på sommaren och hösten förra året kan regeringen och regeringspressen helt enkelt inte upprepa ett halvt eller ett år senare; de verkar alltför groteska. Endast på två punkter är situationen oförändrad. Regeringens klokhet hyllas lika varmt som tidigare; argumenten är helt andra, men slutsatsen är densamma. Viljan att hålla tyst kring de svensk-ryska förhandlingarna är lika intensiv. På den punkten är konsekvensen orubblig.

Winston Churchills krigsminnen

kommer att publiceras i Dagens Nyheter, det är en glädje att kunna utlova detta till tidningens läsare. I modern tid har ingen så som Churchill förenat skilda och lysande egenskaper: han är stor som statsman, krigsledare, författare och journalist. Men framför allt är han stor som personlighet. Han är icke normalist i ordets vanliga mening; denne vitale, utåtvände och äventyrslystne man har i livet sökt underlägen och strider, inte grubblet och de ensamma tankarna. Men i det skede som för alla frihetssälskande människor i vår tid var hemsökelsens kulmen blev hans namn symbolen för viljan att hellre gå under än undertryckas. Det "trots allt" ur vilket vi hämtar kraften — mot olyckor, nederlag, misstroan, skepsis — blev genom honom förkroppsligat under fem år av mänsklighetens historia. Därför är han en läromästare även för framtiden.

Teknikerna har mognat till sedan "teknokratins" dagar,

då det var på modet att välja köra bort politikerna och ersätta dem med ensambestämmande "experter". Förmodligen har de sakkunnign på maskiner och arbetskampi upptäckt att samhället också behöver folk som förstår sig på opinioner och förhandlingar. En svag återklang av de gamla tongångarna hördes emellertid vid Teknologföreningens årsmöte, där en aktad specialist efterlyste "åtminstone en" tekniker bland konsulterna i regeringen. Modellen är tydligen hämtad från författningens krav på juridisk utbildning för minst två konstitutiva statsråd. Deras särskilda kvalifikationer är till för att möjliggöra en löpande kontroll over lagligheten och förmenligheten inom regeringskretsen. Hur skulle den eller de stackars tekniker se ut som skulle göra motsvarande iakttagelser beträffande ingenjörsmässigheten? Tanken avindlar inför det omätliga detaljarbete som här yppar sig. En helt annan sak är den fantaskikraft som behövs för att fatta de tekniska omvandlingarnas samhälleliga betydelse. Sådana egenskaper är mycket önskvärda på alla ledande poster. Men specialkunskap har i det hänseendet, liksom i många jämförliga, aldrig utgjort någon kungsväg till överblicken och kombinationsförmågan.

PRESSGRANNAR

Skillnaden mellan liberalism och socialdemokrati har i hög grad utjämnats när det gäller praktisk samhällsekonomi, hävdar Karl Fredriksson i senaste numret av Tiden. Det framgår inte minst av de praktiskt taget samtidiga efterkrigsprogrammen från 1944:

I båda förutsättes att ekonomisk verksamhet kan till den vida övervägande delen grundas på enskild företagsamhet. Men i båda förutsättes att statens medverkan är av nöden för många uppgifter, främst allt för att vidmakthålla full sysselsättning, men också för en allmän samordning på det ekonomiska fältet.

Själva samhällsutvecklingen förklarar närmandet:

Vill man plöja djupare, så behöver detta närmande mellan socialism och liberalism icke ta sig som en förändring i slagordena och eftergifternas anda. Den tekniska utvecklingen har frambrutit en situation, som ställer andra krav, men också bjuder andra möjligheter än vad fallet var när liberalismens och socialismens tro fick sin klassiska utformning. I en värld, där alla bevar av alla, kan liberalismen icke upprätthållas i sin extrema typ. Ett samhälle där småföretagsamheten fått nya chanser och visat sig ha oförminskad livskraft motsvarar icke det värdide samhälle med koncentration, till stordrift och småföretagsamhetens utdöende, som ursprungligen motiverade kravet att samhället skulle ä a produktionsmedlen. Ett samhälle, där de styrande instanserna har så många andra medel att dirigera ekonomiskt som i dag är fallet, kan å andra sidan genomdriva sin vilja utan att samhället fördenskull behöver äga företagen. "Det en gång så populära kravet på olika företags "nationering" har i de flesta fall kommit att bli överflödigt och meningslöst."

Skildringen är korrekt — så långt den räcker. Det finns ett mycket stort område av samhällsverksamheten där liberaler och socialdemokrater är eniga och bildar en stabil majoritet för demokratisk framstegspolitik. Men Karl Fredriksson utelämnar, sannolikt avsiktligt, den betydelsefulla skiljelinje som också finns: medan socialdemokratin, delvis betsad av konkurrensen med kommunisterna, är benägen att lösa så många praktiska problem som möjligt genom central statsdirigering, strävar folkpartiet att lösa samma problem med minsta möjliga tvång. Genom att följa detta kan Karl Fredriksson lägga upp fortsättningen av sin artikel på temat att folkpartiets energiska opposition mot regeringspolitiken skulle vara ren taktik utan någon programmatisk överbygelse som bakgrund.

Så uppenbart felaktig som slutsatsen är, har det dock sitt stora intresse att jämföra den socialdemokratiska partitidskriftens variant på motpropaganda med den grovt falska skildring av huvudmotståndaren folkpartiet som i skattediskussionens tecken utförpnats av socialdemokratisk landsortspress. Ett exempel ur Nya Norrland (s):

Just nu befinner vi oss i den rätt sällsamma situationen att visse småfolkgrupper med troskyldig lit vänstar på folkpartiets imaster till deras förmån mot skattfinansen, medan storfinansen själv astar icke blott lit, utan framför allt pengar på folkpartiets vilja och förmåga att tillvarata just storfinansens intressen. Den senfällt den glagna vinterns sällsynt svenglska och sällsynt kostsamma borgerliga propaganda har icke kunnat undgå att finns att det är folkpartiet som haft den tvivelaktiga — förmånen att få de mest obegränsade bidragen från miljonärernas visserligen lilla, men politiskt mycket verksamma grupp i vårt land.

Författaren av detta har tydligen lagnat upp sig till rena paniken. När både frågeställning och uppgifter är påtagligt falska blir diskussion meningslös.

Kommunbidragen till folkpensioneringen har i socialminister Möllers förslag till riksdagen utformats med en mera varsam hand än i det ytterst skrivhordsbetonade sakkunnigutlåtandet. Skånska Dagbladet (fd) finner förändringarna upprörande:

Om riksdagen skulle godkänna propositionen sådan den föreligger skulle detta leda till att exempelvis Stockholm skulle få betala lägre bidrag till kostnaden för bostadstillägen än vad som skulle blivit fallden om förslaget vid föregående års riksdag hade bifallits. Avsikten med riksdagens hemställan om nya grunder för kommunernas bidrag till folkpensioneringen kan väl, som motionärerna anmärker, knappast ha varit att bereda kommunerna i de högsta bostadsgrupperna så stora lättnader, som faktiskt skulle bli följden av ett bifall till propositionen.

I själva verket blir kostnaden för Stockholm ungefär densamma som enligt socialvårdskommittens förslag. Bondeförbundet tycker inte att detta är nog, eftersom det bara innebär något mer än en fördubbling av hittillsvarande bidrag från huvudstaden. Ingen hänsyn tas heller till att folkpensionerna i Stockholm måste kompletteras med stora rent kommunala tillskott.

OFFICIELLT

Läkarna. Medicinalstyrelsen har förordnat leg. läkaren T. Hegnelius att från 1 juni under tre år vara förste underläkare vid Malmö allmänna sjukhus psykiatriska avdelning.

— Leg. läkarna A. F. Marsk och Sven Dahlstedt har förordnats till förste, resp. andre underläkare vid vanföreanstalten i Härnösand under tre år.

— Leg. läkarna Bengt Fries och Torsten Johnsson skall under tre år tjänstgöra som andre underläkare vid Länköpings länsreths kirurgiska klinik, resp. barnsjukhus.

— T. f. provinsialläkaren Stig Jones, Lysekil, har återkallat sina ansökningar till provinsialläkartjänsterna i Sunnemå, Bollebäs — Rengsjö, Mo:a östra, Storvika och Ekshärads distrikt.

— Andre underläkaren vid Alingsås lasarett B. Lundström har återtagit sin ansökan till provinsialläkartjänsten i Burgsvika distrikt, till vilken han förordnats av medicinalstyrelsen.

Telegrafverket. En telegrafkommissarietjänst av klass I A i Halmstad söks av t. o. förste byråsekreteraren E. Vinnerfors, Stockholm, telegrafkommissarierna S. Anell, Nyköping, E. Björkstrand, Arvika, L. Carnbring, Ystad, S. Lauffce, Mora, E. Liedholm, Ludvika, D. Lundholm, Västerberg, E. Stenberg, Visby, och R. Thorell, Uddevalla, samt överkamtoplörera E. Wetterstrand, Malmö.

— En telegrafkommissarietjänst av klass I B i Sala söks av telegrafkommissarierna A. Ekstrand, Kristinehamn, Th. Elmer, Lysekil, och A. Hallgren, Enköping, samt förste kontrollörerna E. Malmgren, Göteborg, och B. Samuelsson, Österfund.

— Två kontrolljustörtjänster på styrelsens driftbyrå, avdelningen för trafikärenden, söks av förste telegrafassistenterna A. Brejdng, Stockholm, E. Hagvall, Norrköping, J. Hansson, Stockholm, S. Jervaeus, Stockholm, E. Linde, Örebro, F. Nordström, Göteborg, A. Rangborg, Stockholm, och N. Tell, Stockholm.

— En telegrafkommissarietjänst av klass I A i Borås söks av e. e. förste byråsekreteraren E. Vinnerfors, Stockholm, telegrafkommissarierna S. Lauffce, Mora, E. Liedholm, Ludvika, E. Stenberg, Visby, och R. Thorell, Uddevalla, samt förste kontrollören B. Nordlund, Borås.

Tullverket. Tullförvaltaren av klass 2 P. F. B. Ivarberg och förste tullkontrollören E. G. Woxberg har konstituerats till resp. tullförvaltare av klass I B och tullöverkontrollör.

Universiteten. Teol. dr och fil. mag. E. A. Sahlin har förordnats till docent i nya testamentets exegetik vid Uppsala universitet.

— Docenten i pediatrik vid Uppsala universitet Bo Conradsen Vahlquist skall tillsvidare vara docent i samma ämne vid Karolinska institutet.

— Fil. lic. och teol. kand. Arne G. Eklund har antagits till amanuens vid universitetsbiblioteket i Uppsala.

Realskolorna. Till en adjunktur i kristendom och historia med samhällslära vid samrealskolan i Hedemora föreslår skolöverstyrelsen i första rummet adjunkten vid samrealskolan i Arvika, E. Fallgren, och i andra vnl. kand. N. S. Erlandsson, Kiruna.

Skolöverstyrelsen har till et adjunktur i kristendom och historia med samhällslära vid Jönköpings läroverk i första rummet föreslagit adjunkten vid samrealskolan i Falkenberg, D. G. S. Johansson, och i andra adjunkten vid samrealskolan i Stjärnsvoborg, K. B. O. Nyberg.

Högre folkskolorna. Fil. mag:na Olof Eken och Herberth Eriksson, Stockholm, har förordnats till e. o. ämneslärare vid Högsby högre folkskola från 1 juli.

Folkskolorna. Folkskollärarinnan Gunvor Stahl har anställts som e. o. folkskollärare vid Stockholms folkskolor utan hinder av att hon inte avlagt svensk folkskollärarexamen.

Tekniska läroverken. Civilingenjören Lars Edvin Andersson har anställts till e. o. adjunkt vid de högre tekniska läroverken med tjänstgöring vid tekniska gymnasiet i Göteborg från 1 juli.

Yrkesundervisningen. Rektor E. O. Stålnacke har förordnats att fortfarande till 1 juli 1952 vara rektor vid centrala verkstadsskolan i Övertorneå.

Domänverket. Jägmästaren i Skinnskatteberg revir P. H. Wallman har från den 1 augusti konstituerats till överjägmästare vid domänverket.

Lediga tjänster. En underläkartjänst vid länslasarettet i Vadstena, en befattning som förste fyringenjör i lokstyrelsen, ett antal befattningar vid statens bakteriologiska laboratorium, en ordinarie amanuenstjänst vid Blekinge läns lantmannaskola, en adjunktstjänst i modersmålet och matematik vid högre allmänna läroverket i Boden, en speciallärartjänst vid manlig folkskollärare, en ämneslärartjänst vid Ouby lantmannaskola, en timlärartjänst i slöjdpedagogik vid navigationsskolan i Göteborg, gymnastiklärartjänsten vid högre allmänna läroverket på Kungsholmen i Stockholm, befattningen som kanslibiträde på landskansliet i Västernorrlands län, två biträdande föreståndarinnebefattningar vid Överkalix vid skolhemmen i Brånna och Svartbyn, en befattning som e. o. kontorsbiträde vid Chalmers tekniska högskolas kanslikansli och kanslibiträdestjänst vid statens väginstitut kungörs till ansökning ledigа. Vidare ledigförklarats en ordinarie folkskollärartjänst (manlig) i Persttorps köping, fyra ordinarie och en icke ordinarie folkskollärartjänster i Korpilombolo skoldistrikt, ett antal ej benämt antal icke ordinarie folkskollärar-, småskollärar- och slöjdlärarinnetjänster i Orsthem, en ordinarie folkskollärar- och organisttjänst i Ass. Kronobergs län, en ordinarie småskollärarinnetjänst i Vagnhult, Långareda distrikt, en i Ostby, Borgsjö distrikt, och en i Gisselås distrikt.

Landstingsförbundet vill beröva läkarna kungliga fullmakten

En utredning om ändrade anställningsformer för lasaretts-, sanatorie- och epidemisjukhusläkarna enskas av Svenska landstingsförbundet.

Att dessa läkare får kungliг fullmakt på sina tjänster har, framhålles bland annat, medfört besvärliga, konsekvenser när de av olika anledningar blir oförmögna eller mindre lämpade att utöva sina uppgifter. Lensingen har i sådana fall ställts inför svårlösta och ömtåliga problem. Önskemål har därför framförts om en ändring av nuvarande bestämmelser. Vid övervägandet av olika alternativ har förbundets styrelse stannat för en sådan ordning att hithörande läkare tillsätts på förordnande på viss tid, t. ex. sex år. I samband därmed bör de lokala sjukhusmyndigheterna få större valfrihet när de avger förord till en tjänst. Detta kan ske genom att medicinalstyrelsens tjänsteförslag ökas att omfatta fem i stället för som nu tre sökande.

Jarbo, Bro-Malma distrikt, samt en icke ordinarie i Kristianstad och en i Faranäs, Ekshärks distrikt.

Realexamen. Dagarna för den muntliga realexamen har nu fastställts av skolöverstyrelsen. I Stockholm äger examen rum vid Norrmalms flickläroverk, 21 maj, Södermalms flickläroverk 22 maj, Norra latin 27 maj, Södra latin 21 maj, Bromma läroverk 28 maj, Kungsholmens läroverk 23 maj, Östra real 22 maj, Norra real 28 maj, Nya elementar 23 maj, statens normalskola 30 maj, Katarina realskola 24 maj, Vasa realskola 22 maj och Enskede samrealskola 23 maj.

Dyrortsnämnden. Direktör K. G. Ewerlöf har anhållit om entledigande från uppdraget som ordförande i dyrortsnämnden. Han tillhör både förvaltningskommitten och dyrortsnämnden, och då, enligt vad som numera kan förutses, dessa institutioner kommer att under sammanfallande tidsperioder i år kräva en koncentrering av arbetet, ser han sig nödsakad att avsäga sig ettdera uppdraget. Eftersom dyrortsnämnden annu inte hunnit mer än börja sitt arbete, synes det vara lämpligt att ersättaren till han lämnar dyrortsnämnden.

Slöjd- och yrkeslärarnas riksförbund begär hos regeringen att skolkommissionen får i uppdrag att göra en särskild utredning om en enhetlig utbildning av manliga slöjdlärare.

HANTVERKSJUBILEUM I LUND

LUND, lördag.

TT. I närvaro av över 400 inbjudna firade Fabriks- och hantverksföreningen i Lund på lördagen 100-årsjubileum med en högtidlighet i domkyrkan. Bland hedersgästerna slog landshövding Thomson. Därvid utdelades petricinska silskapets guldmedalj till föreningens sekreterare, överlärare Malte Gutorp, Sveriges hantverks- och småindustriorganisations minnesmedalj i guld till styrelseledamoten fabrikör Wilfrid Nordström samt petricinska silskapets speciella hantverksmedalj i silver till kassaören, bokhållaremästare Ernst Ranzeen. Föreningen har med anledning av jubileet fått motta gåvor på sammanlagt 4.000 kr. till föreningens ålderdomshemsstiftelse.

En tromb drog på lördagskvällen över Västervik. Vid 1da letsplats uppskattades vindstyrkan till 20 sekundmeter, och temperaturen sjönk på kortare tid än 20 minuter från 20 till 11 grader.

Extra billigt!

162:—
3-lådig sekretär i björk
Förvaringsskåp i björk med praktisk inredning .... 180:—
ARTIEBOLAGET Stålands MÖBLER
Folkungagatan 48. Tel. 42 31 91.
Vid Medborgarplatsen

Före importstoppet avsändes till oss stora laster äkta mattor. Av dessa åträvärda mattor kunna vi därför erbjuda ett verkligt stort urval till synnerligen förmånliga priser. Alla mattorna äro givetvis handknutna och bland dem finnas persiska, indiska och maroccanska mattor. Vi ange här endast några exempel.

MIRZAPORE Ind. handknuten. Kraftig kvalité; enfärgad i beige. 94×122 cm. **38.–**

BELUDJISTAN Dunkla, varma färger, ullmaterial. 89×158 cm. **195.–**

SERABEND Med det vackra traditionella palmeth-mönstret. 74×128 cm **290.–**

BELUDJISTAN Typisk mönsterteckning i behagliga färger. 110×200 cm. **390.–**

AFSHAR Tättknutet exemplar i pastellfärger. 125×142 cm. **575.–**

KIRMAN-AFSHAR Utsökt vackert exemplar, originellt mönst. 142×201 cm. **825.–**

LORISTAN Fantastiskt mönster. Enormt slitstark. 210×296 **1.750.–**

TABRIZ Kraftigt exemplar med vackert lustre. 272×391 **2.900.–**

SHIRAZ Chinesbetonat blommönster på cremefärgad botten. 94×127 cm. **75.–**

SHIRAZ Karaktäristiskt mönster och färgställning. 112×160 cm. **225.–**

AFGHAN Varmröd färgton; djup vacker lustre. 99×137 cm. **325.–**

KARADJA-GALLERI Kraftigt exemplar med djupa färger. 99×300 cm. **450.–**

MAROCCO Mjukt, kraftigt färgutsvångsrikt ljus botten-färg. 170×230 cm. **590.–**

KASHGAI Intressant mönster i milda varma färger. 152×202 cm. **975.–**

SERABEND Palmethmönster på beige botten-färg. 211×305 **1.950.–**

BIDJAR-EXTRA Tung kval. Småmönstr, på röd botten. 267×384 **4.500.–**

SHIRAZ Milda färger med utsökt vackra glanseffekter. 86×145 cm. **150.–**

BELUDJISTAN Tättknutet exemplar. Ovanl. mönsterteckning. 94×174 cm. **275.–**

MIRZAPORE Indisk handknuten. Chinesmönst. Beige botten. 272×338 cm. **340.–**

BACHTIARI Mycket kraftig, intressant mönsterteckn. 128×168 cm. **550.–**

BACHTIARI Fantasifullt mönster. Klassiskt rustika färger. 137×205 cm. **590.–**

AFGHAN Glanslgt, mycket vackert exemplar. 226×338 **1.250.–**

TABRIZ Tättknutet ex. Läckra pastellfärger. 199×305 **2.400.–**

KESHAN Tättknuten. Intressanta figurmotiv. 278×404 cm. **4.800.–**

LANDETS STORA MATT- och GARDINFIRMA
LEVERANTÖR till bl. a. ARMÉN, FLOTTAN, FLYGET, SOCIALA VERK, HOTELL, RESTAURANTER, PENSIONAT etc.

Myrstedts Matthörna
PÅ SÖDER: HORNSGATAN 54 HUVUD-AFFÄR KUNGSGATAN 5

Anm.ons.

Ekonomiska finansministeriet finns det i varje hem. Till bruses departement hör att nu sända miljonerna till renovering vid "Bolejsbodastvätten". Ring nannanrop, så hämtia vi!

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.